

*Тетяна ІЗБАШ-ГОЦКАН
Євгеній КОЛЕСНІЧЕНКО*

РІДКІСНИЙ ТИП СРІБНИХ МОНЕТ РИМСЬКОЇ ОЛЬВІЇ

RARE TYPE OF SILVER COINS OF ROMAN OLBIA

Срібні монети Ольвії є важливим джерелом для дослідження економіки, політики та нумізматичної традиції Північного Причорномор'я. Особливий інтерес становлять рідкісні типи монет, які відрізняються невеликими тиражами та обмеженим поширенням. Вони дозволяють уточнювати хронологію емісій, вивчати художні та технічні особливості карбування, а також відстежувати розвиток місцевого монетного мистецтва та економічних зв'язків з Римом і сусідніми колоніями.

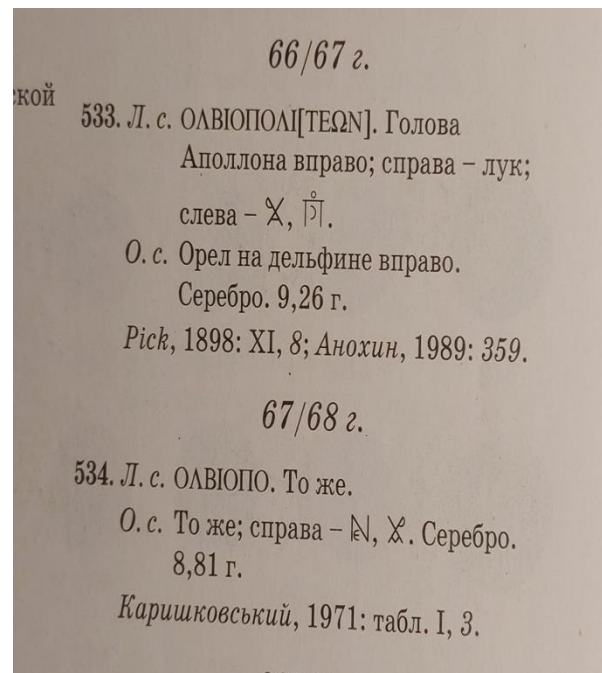
Рідкісний тип срібних монет римської Ольвії представлений двома емісіями, що належать до групи трійних денаріїв і мають три відомі різновиди. Цей тип вирізняється обмеженою кількістю відомих екземплярів та складною системою карбування, що поєднує римські традиції та місцеві художні особливості. Обидві емісії є вкрай рідкісними, що робить їх цінним джерелом для наукового аналізу.

До цього часу були відомі три екземпляри рідкісного типу:

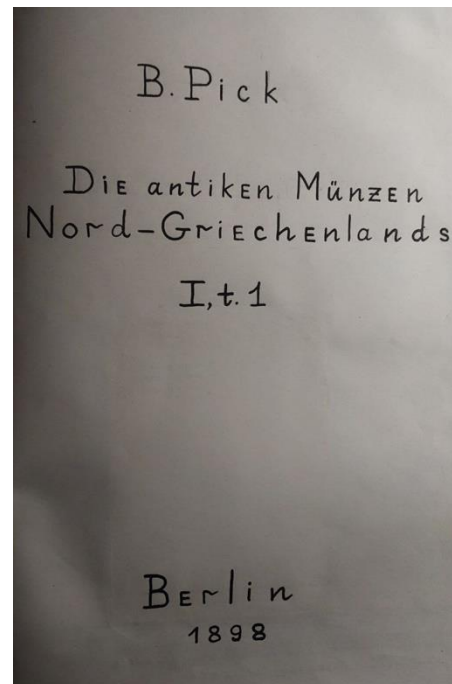
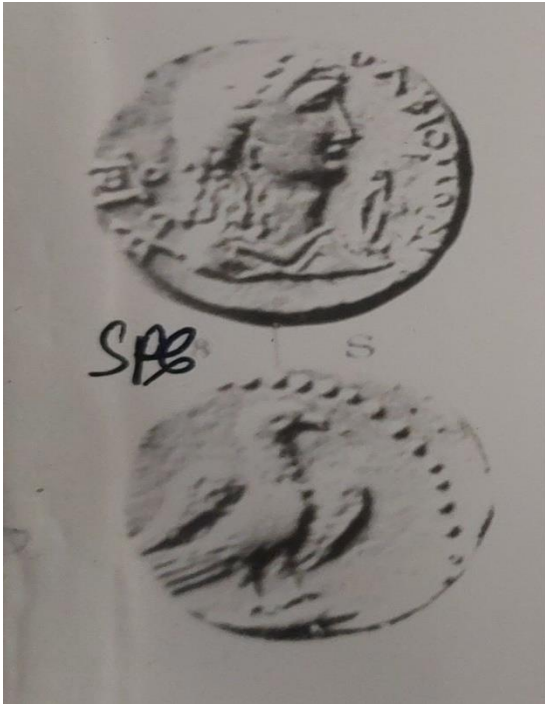
1. Екземпляр із публікації Анохіна

Публікація
2011, № 533

Документований зразок, деталі аверсу та реверсу добре збережені, відповідає одній з емісій трійного денарія

2. Екземпляр із ГІМ і Піка (інв. № 1363)

ГІМ:

- Зберігається в Державному історичному музеї, Москва.
- Має характерні ознаки другої емісії, включаючи невеликі відмінності у вазі та діаметрі.

Ця монета вперше описана у Піка в Берліні у 1898:

- Цей монетний зразок став першим документованим у наукових джерелах.
- Відзначається високим рівнем деталізації аверсу з портретним зображенням, що відповідає римським стандартам денарія.
- Реверс містить традиційний мотив, характерний для Ольвії, з локальною символікою у вигляді орла на дельфіні.

3. Екземпляр, описаний у Каришковського (стр. 647, дисертація 2003 року, Одеса)

- Монета детально описана у науковому обсязі і вважається ключовою для порівняння з іншими відомими зразками.
- Має добре збережений рельєф і чітко читається символіка, що дозволяє визначити її належність до певної емісії та різновиду тройного денарія.

Ці три екземпляри дозволили дослідникам скласти початкове уявлення про художні та хронологічні особливості тройного денарія рідкісного типу, однак обмежена кількість монет не давала повного уявлення про його варіанти та розповсюдження.

У представленому повідомленні вводиться у науковий обіг четвертий відомий трійний денарій рідкісного типу срібних монет римської Ольвії.

- Цей екземпляр є новим артефактом, який доповнює класифікацію рідкісного типу та дозволяє уточнити відмінності між емісіями.
- Вивчення цього екземпляра дозволяє порівняти техніку карбування, стиль гравіювання та композиційні рішення з трьома відомими монетами.

Введення четвертого екземпляра у науковий обіг розширює базу даних про

рідкісні типи монет Ольвії та забезпечує більш точне відтворення їхньої емісійної історії.

Дослідження четвертого трійного денарія рідкісного типу має кілька важливих наукових аспектів:

- Уточнення емісійної історії та класифікації срібних монет Ольвії;
- Порівняння технічних та художніх особливостей із трьома відомими екземплярами;
- Виявлення можливих нових варіантів трійних денаріїв, що раніше не були задокументовані;
- Підкреслення значення введення у науковий обіг рідкісних артефактів для розвитку нумізматичних та археологічних досліджень.

Таким чином, четвертий трійний денарій рідкого типу є важливим доповненням до існуючої колекції та публікацій і дозволяє поглибити знання про економічну, політичну та культурну історію римської Ольвії.

Джерела та література

1. Анохін, В. А. Античні монети Північного Причорномор'я. Київ: ІА НАНУ, 2011. 352 с.
2. Pick, V. Die antiken Münzen Nordgriechenlands. Berlin: Reimer, 1898–1927.
3. Каришковський, П. О. Грецькі міста Північного Причорномор'я. Одеса: Астропринт, 2003. 712 с.
4. Державний історичний музей (ГІМ), Москва. Каталог античних монет. Інв. № 1363. Москва, 1960–2010.
5. Фролова, Н. А. Нумизматика античних городів Северного Причорномор'я. Москва: Наука, 1997. 278 с.
6. Зограф, А. Н. Древние монеты. Москва–Ленинград: Академия наук СССР, 1951. 364 с.
7. Карышковский, П. О. Монеты Ольвии. Одесса: ОГУ, 1978. 148 с.